

## תנא אף הידים הבאות מחמת ספר –

### We learnt; Also the hands which come because of a scroll

#### Overview

The גמרא cited a ברייתא which stated that hands which touched a scroll of Scripture are תרומה, on account of פרנך ר'. Our תוספות explains why the גמרא cites the ברייתא of פרנך ר' when there is another source in a משנה for טומאת ידים.

anticipates a difficulty:

והא דלא מייתי מתניתין דמסכת ידים (פרק ג' משנה ה') כל כתבי הקדש<sup>1</sup> מטמאין את הידים -  
And the reason the גמרא did not cite the משנה of ידים מסכת which states, 'all holy writings are מטמא the ידים'; why just cite a ברייתא when there is a משנה?

replies:

משום דמצינו למימר<sup>2</sup> דהני מילי לקדש<sup>3</sup> להכי מייתי ברייתא דקתני בהדיא תרומה -  
Because we could argue that when is the ruling of the משנה applicable only for קודש, therefore the גמרא cited the ברייתא which mentions תרומה explicitly, that תרומה even פוסל ספרי קדש which touched ידים.

asks:

ואם תאמר ומאי אריא ידים הבאות מחמת ספר משום דרבי פרנך -  
And if you will say; but why mentions only ידים which came into contact with a ספר because of פרנך ר', when in truth -

אפילו מחמת כל פסולי תרומה נמי -  
Even טמא are also פוסל תרומה which came into contact with anything which is -  
כדתנן במסכת ידים (פרק ג' משנה ב) כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות -  
As the משנה teaches in ידים, 'anything which is פוסל תרומה is מטמא the ידים to become שניות', and a שני can be תרומה, so why limit it only to ספר הבאות מחמת?

answers:

ויש לומר דהיינו דווקא לקדש דומיא דיד דמטמא את חברתה<sup>4</sup> שאינו אלא לקדש -  
And one can say that the משנה in ידים states that כל הפוסל את התרומה מטמא את

<sup>1</sup> תורה נביאים וכתובים include כתבי קדש.

<sup>2</sup> This seems to be merely a דיחוי; however in actuality כתבי הקדש are מטמא את הידים even מטמא.

<sup>3</sup> פוסל (meaning the meat of the קרבנות or the מנחות) is more susceptible to טומאה than תרומה; even a שלישי can be פוסל, but not תרומה. Therefore we may have thought that the טומאת ידים in that משנה means that the ידים which touched כתבי קדש can only be פוסל (or מטמא), but not תרומה.

<sup>4</sup> This means if only one hand is טמא and it touched his other hand they are now both טמא.

הידים, **that is only in regards to קודש**, similar to the next ruling there<sup>5</sup> **that one hand can be מטמא the other hand**, where this rule applies **only to קודש**, but not to תרומה -

**כדמוכח בחגיגה**<sup>6</sup> (דף כד, ב) -

**As is evident in חגיגה**. It is only ידיים הבאים מחמת ספר that are תרומה.

discusses an anticipated difficulty:

**ופרק ב' דחולין (דף לד, ב' ושם) דקאמר<sup>8</sup> מצינו שני עושה שני על ידי משקין<sup>9</sup> -**

**And in the second פרק of מסכת חולין where ר' יהושע states, 'we find that a שני can make a שני through משקין -**

**הוי מצי נמי למימר דמצינו דעל ידי ספר שני עושה שני<sup>10</sup> -**

**- ספר, could have also said that we find that a שני makes a שני through a שני, יהושע ושמא כשראה שלא קבל רבי אליעזר תשובתו במשקין<sup>11</sup> חזר והשיב לו<sup>12</sup> מכתבי הקדש:**

**And perhaps when ר' יהושע saw that ר"א did not accept his response from משקין (שני עושה שני ע"י משקין) (that משקין) he went back and responded to him by bringing proof from כתבי הקדש.**

## Summary

The rule of **קודש**, is only in regard to **התרומה מטמא את הידים להיות שניות**, however regarding **תרומה** it is only by **ספר** ידיים הבאים מחמת ספר.

## Thinking it over

Is there any connection between the **וא"ת ומאי איריא וכו'** and the question and answer which preceded it in the beginning of תוספות<sup>13</sup>?

<sup>5</sup> The rule of **קודש**, מטמא את הידים להיות שניות. היד מטמאה את חברתה [דברי ר' יהושע, וחכמים אומרים, there reads, משנה 5] **יד מטמאה**. It seems that the חכמים only argue regarding מטמאין את הידים [כל הפוסל את התרומה מטמא את הידים להיות שניות חבירתה, but not regarding מטמאין את הידים].

<sup>6</sup> The Gemara there states, **מדתני סיפא שהיד מטמאה חבירתה לקדש אבל לא לתרומה**.

<sup>7</sup> This should (seemingly) be **לא, דא** (not **ב, דא**)

<sup>8</sup> This was in response to ר"א who asked how can you say ר' יהושע שני is a שני, how is it that שני makes a שני, to which ר"י responded שני ע"י משקין.

<sup>9</sup> See תוס' ד"ה ר' יהושע who writes, **אם נגע אוכל שני באוכל שהמשקה טופח עליו נעשו משקין תחלה כדקתני ואזיל כל הפוסל את** [TIE footnote # 1].

<sup>10</sup> A שני is a שני (it is תרומה) and the ידיים that touch it are also a שני (they too are תרומה). The advantage of bringing the proof that שני עושה שני from ספר (as opposed to משקין) is that here the שני makes the יד directly into a שני, whereas by מים, the שני makes the מים a שני and the מים in turn makes the other שני. The case of שני עושה שני is more similar to the case of ר' יהושע there, who maintains that שני becomes a שני, for שני עושה שני.

<sup>11</sup> ר"א responded; והא משקין נמי תחלה הו. See previous footnote # 10.

<sup>12</sup> See the משנה in ידיים (see footnote # 5) where the חכמים said to ר' יהושע שני עושה שני and he responded; אמר (ר' יהושע) להם, והלא כתבי הקדש שניים מטמאין את הידים.

<sup>13</sup> See שבת של מי.